

615

VOL. X

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ, -ਅਪੀਲੈਂਟ

ਬਨਾਮ

ਦ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ

ਪੱਤਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 46 ਆਫ 1954।

ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਕਲਾਜ਼ 10-ਵਰਕਮੈਨਜ਼ ਕੰਪਨਸੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (1923 ਦਾ VIII)-ਸੈਕਸ਼ਨ 30-ਵਰਕਮੈਨਜ਼ ਕੰਪਨਸੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ-ਕੀ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਤੰਬਰ, 18

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਵਰਕਮੈਨਜ਼ ਕੰਪਨਸੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ, 17 ਮਈ, 1954 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਕਪੂਰ ਦੁਆਰਾ 1953 ਦੇ F.A.O. 92 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ।

(ਮੂਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 1, ਸ਼੍ਰੀ ਝੰਡਾ ਸਿੰਘ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਅੰਬਾਲਾ, ਮਿਤੀ 26 ਜੂਨ, 1953 ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।)

ਐਚ ਐਲ ਸਰੀਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਮ.ਸੀ.ਸੂਦ ਅਤੇ ਐਚ.ਐਸ. ਗੁਜਰਾਲ, ਰਾਜ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ.

ਖੋਸਲਾ, ਜੇ.--

ਖੋਸਲਾ, ਜੇ.-ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਮੇਹਰ ਚੰਦ ਸੂਦ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਮੁਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪੀਲ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਰਕਮੈਨਜ਼ ਕੰਪਨਸੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਵਰਕਮੈਨਜ਼ ਕੰਪਨਸੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਪੂਰ, ਜੇ., ਨੇ ਇਕੱਲੇ ਬੈਠ ਕੇ ਅਪੀਲ ਸੁਣੀ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਸੂਦ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਵਰਕਮੈਨਜ਼ ਕੰਪਨਸੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਨਿਯੁਕਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹੈ। ਉਹ ਜੋ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਰਜੀਹੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸੂਦ ਨੇ ਨਾਗਪੁਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ।

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

(2), ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਆਇਆ ਕਿ ਖੋਸਲਾ, ਜੇ.

ਇਹ ਰਾਜ ਸਕੱਤਰ ਬਨਾਮ ਮੀਤ ਗੀਤਾ (1) ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਗਪੁਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ- ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੰਗੂਨ ਬੋਟਾਟੰਗ ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਟਿਡ, ਬਨਾਮ ਕਲੈਕਟਰ ਰੰਗੂਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਵਰਕਮੈਨਜ਼ ਕੰਪਨਸੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਰੰਗੂਨ ਬੋਟਾਟੰਗ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਕਲੈਕਟਰ ਰੰਗੂਨ, (2) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ 1912 ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਲਈ, ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਅਵਾਰਡ ਸੀ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਾਗਪੁਰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਵਿਕਰਮਨ ਤਿਰੁਮਲਪਦ ਬਨਾਮ ਨੀਲਗਿਰੀ ਦੇ ਕਲੈਕਟਰ (3) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1939 ਨਾਗਪੁਰ 122

(2) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. (1912) 40 ਕੈਲ. 21

(3) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. (1918) 41 ਮੈਡ. 943

ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਹਾਈ ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਖੋਸਲਾ, ਜੇ.--

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੂਦ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਸਰੀਨ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਰਾਏ ਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਪੀਲ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰਾਂਗਾ।

ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ. ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Name of Translator: Sh. Harminder Singh